

OBČINA MAJŠPERK

K 3. točki dnevnega reda:

- **Odlok o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju Občine Majšperk – 2. obravnava**

OBČINA MAJŠPERK

Številka: 622-1/2015-

Datum: 11. 2. 2020

**OBČINSKEMU SVETU
OBČINE MAJŠPERK**

**PREDLOG AMANDMAJA
k Odloku o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena
na območju Občine Majšperk**

Občinskemu svetu Občine Majšperk predlagam, da sprejme naslednji amandma:

V 5. členu Odloka o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju Občine Majšperk se spremeni:

- 1. Evidenčna številka (EŠD) 24383 – »Spodnja Sveča – Domačija Klarič« in evidenčna številka (EŠD) 1338 – »Majšperk – Vaško jedro« ostaneta kulturna dediščina.**
- 2. Pri evidenčni številki (EŠD) 6492 »Ptujška Gora – Vas« se spremeni deveta alineja, ki glasi:
»-nameščanje klasičnih fotovoltaičnih elementov v območje spomenika, zahteva soglasje o barvni in oblikovni sprejemljivosti Zavoda za varstvo kulturne dediščine, ki ga poda o vsakem primeru posebej,«**

O b r a z l o ž i t e v :

Po sprejemu Odloka o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območje Občine Majšperk v prvi obravnavi je prišlo do pripomb občanov. Na osnovi ponovnega sestanka z Zavodom za varstvo kulturne dediščine predlagamo, da Domačija Klarič in Majšperk – Vaško jedro ostane samo kulturna dediščina. Za Ptujško Goro – Vas pa predlagamo, da se o postavitvi fotovoltaičnih elementov opredeli Zavod za varstvo kulturne dediščine o vsakem primeru posebej.

dr. Darinka Fakin
županja Občine Majšperk

Na podlagi 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11, 30/11 odl.US, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18-ZNOrg) in 16. člena Statuta Občine Majšperk (Uradno glasilo slovenskih občin, št. 25/12, 34/15, 55/15, 50/17, 16/19) ter predloga Zavoda za varstvo kulturne dediščine z dne julij 2019 je Občinski svet Občine Majšperk na _____. redni seji dne _____ sprejel

O D L O K

o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju Občine Majšperk

1. člen

S tem odlokom Občina Majšperk razglašča kulturne spomenike lokalnega pomena na območju Občine Majšperk (v nadaljevanju občina).

2. člen

Namen odloka je, da se ohranja kulturne, zgodovinske, arheološke, urbanistične, etnološke in umetnostno-zgodovinske vrednote ter da se zagotovi njihov nadaljnji obstoj v občini.

3. člen

Odlok je pripravljen na osnovi strokovnih podlag za razglasitev kulturnih spomenikov lokalnega pomena za Občino Majšperk, ki jih je pripravil Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor. Vsak opis spomenika vključuje:

- evidenčno številko (EŠD)
- ime enote
- lokacijo
- utemeljitev razglasitve
- opis varstvenega režima spomenika
- grafični prikaz.

4. člen

(1) Kulturno dediščino predstavljajo območja in kompleksi, grajeni ali drugače oblikovani objekti, predmeti ali skupine predmetov oziroma ohranjena materialna dela kot rezultat ustvarjalnosti človeka in njegovih različnih dejavnosti, družbenega razvoja in dogajanj, značilnih za posamezna obdobja v slovenskem in širšem prostoru, katerih varstvo je zaradi njihovega zgodovinskega, kulturnega in civilizacijskega pomena v javnem interesu. Dediščina, katere značilnosti so po strokovnih merilih posebnega pomena za ožje in širše lokalno okolje, lahko dobi status spomenika lokalnega pomena.

(2) **Spomeniki** so posamezni premični in nepremični predmeti, njihove zbirke, stavbe, naselja ali njihovi deli ter območja. Po svojih lastnostih so predvsem:

- **arheološka najdišča** so originalni kraji deponiranja arheoloških ostalin, to je stvari in vsakršnih sledov človekovega delovanja iz preteklih obdobij, ki so identificirani z ustreznimi strokovnimi postopki;
- **stavbe** so eno- ali večprostorni grajeni objekti s streho. So odraz in primer stopenj gospodarskega, kulturnega, socialnega, političnega, tehnološkega in verskega razvoja. Ločimo gospodarsko/proizvodne, javne, poslovne in stanovanjske stavbe, ki spadajo v okvir profanih stavb, ter sakralne stavbe, ki so v osnovi namenjene bogoslužju;
- **parki in vrtovi** so deli odprtega prostora, oblikovani v razmerju med grajenimi ali oblikovanimi objekti, rastlinjem, vodo in reliefom. V to zvrst sodijo tudi drevoredi, alpinetumi, gaji, rozariji, skalnjaki, zeliščni vrtovi in druge vrtnoarhitekturne ureditve (ureditve javnih prostorov);
- **stavbe s parki ali vrtovi** so enovite celote oblikovanega odprtega prostora in grajenih objektov. Ločimo profane stavbe s parki ali z vrtovi (dvorec s parkom ali z vrtom, grad s parkom ali z vrtom, zdravilišče) in sakralne stavbe s parki ali z vrtovi;
- **spominski objekti ali kraji** so grajeni ali oblikovani objekti in prostori izražanja spoštovanja ter spominjanja na neko osebo, dejavnost, dejstvo, dogodek. Ločimo domove pomembnih osebnosti, znamenja, objekte in kraje mrtvih, kraje zgodovinskih dogodkov, preproste vojaške objekte, kraje spominjanja na človeško poselitev ali dejavnost;
- **drugi objekti in naprave** so grajeni objekti ali večji predmeti iz več sestavljenih delov in služijo tistim človeškim potrebam, ki niso bivanje ali opravljanje dejavnosti v stavbi. So odraz in primer

stopenj gospodarskega, kulturnega, političnega in tehnološkega razvoja. Ločimo delovne naprave, industrijske/gospodarske objekte, kulturne in vadbene objekte, objekte transportne infrastrukture, objekte urbane opreme, signalne ter merilne naprave in objekte ter zidove in jarke;

- **naselja in njihovi deli** so prostori trajne človeške poselitve, združujejo bivališča z javnimi objekti, prostori in funkcijami. Obsegajo podeželska (zaselek, vas), trška in mestna naselja, njihove dele (trg, četrt, kolonija, ulica) ter druga območja poselitve skupaj s pripadajočimi zemljišči;
- **kulturna krajina** je del odrtega prostora z naravnimi in grajenimi ali oblikovanimi sestavinami, katerega strukturo, razvoj in rabo pretežno določajo človekovi posegi in dejavnosti. Glede na strukturne značilnosti ločimo kmetijske krajine, poseljene krajine in zgodovinske krajine.
- **ostalo** je zvrst, v katero sodi nepremična kulturna dediščina, ki je ni mogoče uvrstiti v nobeno od naštetih zvrsti.

(3) Meje območij kulturnih spomenikov in njihovih vplivnih območij so vrisane na digitalnem katastrskem načrtu v merilih 1:1000 in 1:2880, prav tako so prikazane v preglednem katastrskem načrtu v merilu 1:5000.

5. člen

Za kulturne spomenike lokalnega pomena se razglasijo naslednje enote dediščine:

1. Arheološka najdišča

EŠD:	6505
Ime enote:	Doklece - Gomila
Lokacija:	parc. št.: 671/63 in 671/64 k. o. Doklece
Utemeljitev razglasitve:	Na gozdnatem grebenu nad dolino Dravinje je posamična nepoškodovana gomila iz neznanega časa. Premer gomile je 10 metrov, njena višina pa 1 meter. Gomila predstavlja markanten element historične krajine in je pomemben vir arheoloških znanstvenih podatkov ter sredstvo za krepitev lokalne in regionalne kulturne identitete.
Opis varstvenega režima:	Varstveni režim določa: <ul style="list-style-type: none">- varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih in v prostoru kot sestavnega dela kulturne identitete kraja in kot sredstva za znanstveno proučevanje človekove preteklosti;- z gozdom se gospodari na tradicionalen način. Panjev na prostoru gomile ni dovoljeno ruvati. Gozdne vlake naj se gomili izognejo;- v zemljišča se posega le izjemoma in sicer v procesu znanstvenega proučevanja in/ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa. V takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodno zaščitno izkopavanje s znanstveno obdelavo najdiščnega arhiva;- v primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.
Merilo:	1:2880

EŠD:	6477
Ime enote:	Doklece – Plano in gomilno grobišče
Lokacija:	parc. št.: 672/2 in 672/13 k. o. Doklece
Utemeljitev razglasitve:	Na gozdnatem pobočju in travnikih severno od domačije Šeliga je plano grobišče in 21 delno prekopanih grobnih gomil iz starejše železne dobe. Premeri gomil so različni, od 10 do 15 metrov. Grobišče predstavlja

markanten element historične krajine in je pomemben vir arheoloških znanstvenih podatkov ter sredstvo za krepitev lokalne in regionalne kulturne identitete.

Opis varstvenega režima:

Varstveni režim določa:

- varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih in v prostoru kot sestavnega dela kulturne identitete kraja in kot sredstva za znanstveno proučevanje človekove preteklosti;
- z gozdom se gospodari na tradicionalen način. Panjev na prostoru gomile ni dovoljeno ruvati. Gozdne vlake naj se gomili izognejo;
- v zemljišča se posega le izjemoma in sicer v procesu znanstvenega proučevanja in/ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa. V takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodno zaščitno izkopavanje s znanstveno obdelavo najdiščnega arhiva;
- v primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

Merilo:

1:2880

EŠD:

24672

Ime enote:

Majšperk – Grad Majšperk

Lokacija:

parc. št.: 29/16 in 29/18 k. o. Lešje

Utemeljitev razglasitve:

Na strmem grebenu nad središčem kraja so ostaline gradu Majšperk (*castrum Mannesperch*), v pisnih virih prvič omenjenega v 13. stoletju. Danes so kot ruševine vidni predvsem ostanki renesančne rondele, deli obodnega zidu in obrambnega jarka. Grajske ruševine predstavljajo markanten element historične krajine in so pomemben vir arheoloških znanstvenih podatkov ter sredstvo za krepitev lokalne kulturne identitete.

Opis varstvenega režima:

Varstveni režim določa:

- varovanje stavbnih in arheoloških ostalin v zemljiščih kot sestavnega dela kulturne identitete kraja in kot sredstva za znanstveno proučevanje človekove preteklosti;
- sprotno odstranjevanje vegetacije na stavbnih ostankih, z namenom preprečiti njihovo zaraščanje;
- v ostanke objektov in zemljišča se posega le izjemoma in v sicer v procesu znanstvenega proučevanja in v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa. V tem primeru je potrebno predhodno opraviti arheološke raziskave;
- ob predhodnih arheoloških raziskavah mora na ostankih objektov biti opravljen tudi strukturni pregled in stavbne analize;
- raziskava iz zgornje točke se zaključi z obdelavo najdiščnega arhiva na način in v obliki, ki bo uporabna za nadaljnje projektiranje;
- v primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

Merilo:

1:2880

EŠD:	6475
Ime enote:	Podlože – Gomilno grobišče Gomila
Lokacija:	parc. št.: osrednji del 1277, 1465 in 1483 k.o. Podlože
Utemeljitev razglasitve:	Na sredi polja severovzhodno od Selc je gomilno grobišče, ki je urejeno kot arheološki park. Na grobišču je pet arheološko raziskanih gomil iz starejše železne dobe. Premeri gomil so različni, od 9 do 27 metrov. Grobišče predstavlja markanten element historične krajine in je pomemben vir arheoloških znanstvenih podatkov ter sredstvo za krepitev regionalne kulturne identitete.
Opis varstvenega režima:	Varstveni režim določa: <ul style="list-style-type: none"> - varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih in v prostoru kot sestavnega dela kulturne identitete kraja in širše regije ter kot sredstva za znanstveno proučevanje človekove preteklosti; - potrebno je izvajati vzdrževanje arheološkega parka (košnja trave, vzdrževanje dreves, urejanje javne infrastrukture); - v zemljišča se posega le izjemoma in sicer v procesu znanstvenega proučevanja in/ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa. V takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodno zaščitno izkopavanje s znanstveno obdelavo najdiščnega arhiva; - v primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.
Merilo:	1:2880
EŠD:	15427
Ime enote:	Podlože – Gomilno grobišče Pod Vrhkom
Lokacija:	parc. št.: *190, 649, 650, 659, 660, 661, 662, 671, 672, 673, 674, 683, 684, 685, 695, 696, 700, 710/1, 710/2, 877/1, 877/2, 877/3, 878/1, 878/2, 880/9, 880/3, 880/14, 880/15, 881/2, 892/11, 892/12, 894/1, 894/2, 897/1, 897/2, 897/3, 902/1, 902/2, 903/2, 904, 906/7, 906/8, 906/1, 906/5, 906/6, 908/1, 908/2, 1232/1, 1232/2; vse k.o. Podlože.
Utemeljitev razglasitve:	Na severnem pobočju skrajnega obronka Haloz, vse do vznožja oziroma do Podloškega polja. leži ok. 20 neraziskanih gomil v skupinah (premer 8 - 16m, višina 0,3 - 1m). Glede na neposredno bližino naselbine iz starejše železne dobe, sklepamo, da so tudi gomile starejše železnodobne. Grobišče predstavlja markanten element historične krajine in je pomemben vir arheoloških znanstvenih podatkov ter sredstvo za krepitev lokalne in regionalne kulturne identitete.
Opis varstvenega režima:	Varstveni režim določa: <ul style="list-style-type: none"> - varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih in v prostoru kot sestavnega dela kulturne identitete kraja in kot sredstva za znanstveno proučevanje človekove preteklosti; - z gozdom se gospodari na tradicionalen način. Panjev na prostoru gomile ni dovoljeno ruvati. Gozdne vlake naj se gomili izognejo; - v zemljišča se posega le izjemoma in sicer v procesu znanstvenega proučevanja in/ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa. V takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodno zaščitno izkopavanje s znanstveno obdelavo najdiščnega arhiva;

- v primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

Merilo: 1:2880

EŠD: **6473**

Ime enote: **Sestrže - Okopi**

Lokacija: parc. št.: 122/1, 123/1, 124/1, 124/2, 124/3, 124/4, 125, 128/1, 128/2, 128/4, 135, 144/1, 144/2, 145, 146, 148, 149/1, 149/2, 150, 151, 152; vse k.o. Sestrže.

Utemeljitev razglasitve: Z jarkom obdana kopa je del prvotnega vznožja pobočja. Jarek obdaja rob nižje ravnice trikotne oblike, ki je dvorišče 2 do 3 metrov višje kope. Kopa je pri vznožju široka 20 do 30 metrov, na vzravnem vrhu pa ok. 8 metrov. Jarek je 6 do 8 metrov nižji od kope. Glede na oblikovne značilnosti je kopa datirana v visoki srednji vek. Srednjeveške kopa predstavlja markanten element historične krajine in je pomemben vir arheoloških znanstvenih podatkov ter sredstvo za krepitev lokalne kulturne identitete.

Opis varstvenega režima: Varstveni režim določa:

- varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih kot sestavnega dela kulturne identitete kraja in kot sredstva za znanstveno proučevanje človekove preteklosti;
- v zemljišče se posega le izjemoma in v sicer v procesu znanstvenega proučevanja in v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa. V tem primeru je potrebno predhodno opraviti arheološke raziskave;
- v primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

Merilo: 1:2880

EŠD: **6476**

Ime enote: **Slape-Prazgodovinska naselbina**

Lokacija: parc. št.: 597/1 in 597/4; obe k.o. Doklece, 875/1, 875/2, 875/3, 876/1, 876/2, 877/1, 877/2, 877/3 in 884/1, 884/2 k.o. Podložje.

Utemeljitev razglasitve: Na njivah vrh hriba in na terasah severnega pobočja, vzhodno od pokopališča pod Ptujsko goro, je bila leta 1986 odkrita prazgodovinska naselbina (iz časa kulture žarnih grobišč in starejše železne dobe). Naselbina je pomemben vir arheoloških znanstvenih podatkov ter sredstvo za krepitev lokalne in regionalne kulturne identitete.

Opis varstvenega režima: Varstveni režim določa:

- varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih in v prostoru kot sestavnega dela kulturne identitete kraja in kot sredstva za znanstveno proučevanje človekove preteklosti;
- z gozdom se gospodari na tradicionalen način. Panjev ni dovoljeno ruvati. Gozdne vlake naj se območju izognejo;
- njivske površine je potrebno obdelovati čim plitveje;
- v zemljišča se, razen tradicionalne rabe, posega le izjemoma in sicer v

procesu znanstvenega proučevanja in/ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa. V takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodno zaščitno izkopavanje s znanstveno obdelavo najdiščnega arhiva;

- v primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

Merilo: 1:2880

2. Stavbe

EŠD: 3297

Ime enote: **Janški Vrh – Cerkev sv. Janeza Krstnika**

Lokacija: parc. št. 87/1, 87/2, 87/3 k.o. Janški vrh

Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami:

Gotsko-renesančna pravilno orientirana cerkev je v osnovi še iz 15. stoletja, saj jo že leta 1487 prvič omenja Paolo Santonino v svojem popotniškem dnevniku. Sestavljena je iz zvonika na zahodu, ladje, tristrano zaključenega, nižjega in ožjega prezbiterija in zakristije. Slednja dva na zunanjščini členita talni zidec in podstrešni venec, ladjo in zvonik pa le podstrešni venec, pri čemer je ob severno zunanjščino ladje prislonjen še čokat zunanji opornik. Objekt je skorajda v celoti pokrit z opečnim bobrovcem, le zvonik ima tipološko izvorni skrilj. Cerkev predstavlja lep primer preprostega arhitekturnega oblikovanja v 15. stoletju, ko se gotika kaže le še v osnovnem prostorskem konceptu in redkih detajlih kot je npr. šilastoločno sklenjen južni stranski portal, sicer pa se vključuje v sodobnejše renesančno oblikovanje, ki pa je podeželsko skromno realizirano. V poznem 17. stoletju je cerkev doživela temeljito prezidavo, ko so nastali obok prezbiterija, okenske odprtine, na zahodu v telo ladje inkorporiran zvonik in glavni portal z razgibano kamnoseško izvedeno atiko. Bržkone je bilo ob barokizaciji načrtovano baročno obokanje ladje, saj so v notranjščini že izvedeni pilastri, ki pa ni bilo izvedeno. Sekundarni lesen raven strop v ladji je iz neprimernega ladijskega poda. Sočasno s prezidavo je cerkev dobila tudi večino manj ambiciozne oltarne opreme, ki pa je bila ob slabši kvaliteti žal v preteklosti deležna tudi nestrokovnih obnov. Glavni oltar je posvečen sv. Janezu Krstniku, severni stranski sv. Mihaelu in južni stranski oltar sv. Gregorju Velikemu. Vse slike v stranskih oltarjih so novejše delo, iz poznega 17. stoletja je po kvaliteti izstopajoča le slika Matere božje z detetom in sv. Bonaventuro. Od opreme je omembe vredna še zakristijska omara, tlakovanje je izvedeno z novejšimi opečnimi tlakovci.

Poleg slikovite lege na vrhu 641 m visokega haloškega slemena cerkev odlikuje izvorna arhitekturna zasnova, ki predstavlja tipični primer manjše podružnične cerkve ob izteku 15. stoletja z berljivimi posegi barokizacije. Med opremo velja kot kvalitetno delo izpostaviti oljno sliko Matere božje z detetom in sv. Bonaventuro, ki bi jo v znanstveno-raziskovalnem smislu bilo potrebno nadrobneje proučiti.

Varstveni režim:

Za stavbe velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- oblikovanost zunanjščine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, vključno z reklamnimi panoji, izveski in svetili, ki morajo biti v skladu z oblikovano in

	<ul style="list-style-type: none"> vsebinsko zasnovano objektov); - funkcionalna zasnova notranjščine in pripadajočega zunanjega prostora; - sestavine in pritikline; - stavbno pohištvo in notranja oprema; - komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico; - pojavnost in vedute; - celovitost dediščine v prostoru; - zemeljske plasti z arheološkimi ostalinami.
Varstveni režim za vplivno območje:	Vplivno območje: parc. št. *4, 108/2, 108/6, 108/7, 109/1, 109/2, 109/3, 113/1, 113/2, severozahodni del 55/1, 55/2, 57, 85, 86/1, 86/2, 86/3, 86/4, 86/5, 86/6, 89/1, 89/2, južni del 956, osrednji del 957/3 k.o. Janški vrh V vplivnem območju je potrebno obnovo obstoječih gradenj in novogradenj oblikovati tako, da bo cerkev ostala prostorska dominantna. Potrebno je podrejanje vsake rabe in posegov okoli spomenika varovanju kvalitetnih pogledov na spomenik.
Merilo:	1:2880
EŠD:	3129
Ime enote:	Jelovice – Cerkev sv. Bolfenka
Lokacija:	parc. št. 578/1, 578/2, 578/3 k.o. Bolfenk
Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami:	<p>Tako vas Jelovice kot sam kraj, kjer stoji cerkev, se pogosto omenjata v urbarjih ptujskih minoritov in dominikancev 15. stoletja – slednji kot »Gira« (»Perg«) -, cerkev sama pa ne, kar pomeni, da je takrat še ni bilo. Ko je bila zgrajena, po vsej verjetnosti šele v začetku 16. stoletja, je dala kraju tudi ime (Sv. Bolfenk v Halozah), dokler ga niso leta 1955 zamenjali z Jelovicami. Cerkev sestavljata ravno krita ladja (rekonstruiran kasetni strop je poslikal akademski slikar Štefan Hauko), ki so jo menda leta 1649 na zahodu podaljšali, ter kratek, majhen in nizek križnorebrasto obokan prezbiterij. V devetdesetih letih je potekala celovita statična sanacija precej poškodovanega objekta, takrat je bila tudi izvedena drenaža. Cerkev so v celoti pokrili s tipološko izvorno kritino, skrlami. Posebno odliko podeželske podružnice predstavlja tudi ohranjena fasadna poslikava (dekorativni pas pod podstrešnim vencem ter naslikani šivani rob). Leta 1994 opravljene raziskave so ugotovile obstoj poslikave tudi po vsej notranjščini, ki jo je do leta 1998 odkril in restavriral Viktor Povše. Če izvzamemo uničena mesta in tista, ki jih je doslikal restavrator, so freske razmeroma dobro ohranjene. Križnorebrasto obokan prezbiterij v skladu s srednjeveško tipologijo poslikav pokrivajo simboli evangelistov z rastlinsko ornamentiko ter soncem in luno, ob oknih so upodobljeni svetniki, večji del škofje. Na južni steni se je ohranila skupina Deesis, kar kaže, da je bila tu upodobljena Zadnja sodba. Apostoli, ki bi jih pričakovali v prezbiteriju, so nameščeni na južno steno ladje v njeni izvorni dolžini, južno steno pa po ustaljenem razporedu pokrivata Srečanje in poklon sv. Treh kraljev. Poslikana je tudi slavoločna stena v ladji, z angeloma ki razpenjata t. i. Veronikin prt s Kristusovim obličjem. Freske, ki niso brez določene likovne vrednosti, razkrivajo grob poznogotski slog, ki se v nekaterih prizorih naslanja na starejše grafične predloge, kljub temu pa poslikava po vsej verjetnosti pripada šele zgodnjemu 16. stoletju (pred letom 1523).</p> <p>Cerkev znotraj ohranjenega (mestoma rekonstruiranega) kamnitega pokopališkega obzidja stoji na slikoviti legi najvišjega vrha Haloz (623m), do nje pa se povzpemo po kolovozni poti mimo Skokove kapelice iz konca 19. stoletja. Z arhitekturo in poslikavo predstavlja lep in pričevalen zgled skromne vaške podružnice na pragu novega veka, freske pa s tistimi v Dreveniku, pri Sv. Juriju pod Donačko goro in neohranjenimi v cerkvi sv.</p>

Katarine v Cirkulanah razkrivajo dejavnost neke krajevno zaznamovane slikarske delavnice, katere izvor je treba še pojasniti.

Varstveni režim:	<p>Za stavbe velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:</p> <ul style="list-style-type: none">- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;- oblikovanost zunanjščine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, vključno z reklamnimi panoji, izveski in svetili, ki morajo biti v skladu z oblikovano in vsebinsko zasnovo objektov);- funkcionalna zasnova notranjščine in pripadajočega zunanjega prostora;- sestavine in pritikline;- stenske poslikave;- stavbno pohištvo in notranja oprema;- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;- pojavnost in vedute;- celovitost dediščine v prostoru;- zemeljske plasti z arheološkimi ostalinami.
Varstveni režim za vplivno območje:	<p>Vplivno območje: parc. št. *89, 563, 569, 572, 573, 575, 576, 577, 580, 583, 584, 757/2, 768/2, 769/5 k.o. Bolfenk</p> <p>V vplivnem območju je potrebno obnovo obstoječih gradenj in novogradenj oblikovati tako, da bo cerkev ostala prostorska dominantna. Potrebno je podrejanje vsake rabe in posegov okoli spomenika varovanju kvalitetnih pogledov na spomenik.</p>
Merilo:	1:2880
EŠD:	3541
Ime enote:	Kupčinji Vrh – Cerkev sv. Mohorja in Fortunata
Lokacija:	parc. št. *16 k.o. Kupičji vrh
Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami:	<p>Cerkev stoji na vrhu hriba na izpostavljeni legi. Sestavljena je iz ladje, tristrano sklenjenega prezbiterija in na južni strani na stičišču ladje in prezbiterija diagonalno prizidane zakristije. Nad zahodno fasado, ki ima enotno trikotno čelo, se dviguje lesen stolpič, ki je bil nekoč z lesenim fasadni opazem oblikovno poenoten s trikotnim zahodnim čelom objekta. Spodnji del fasade ima rizalito izstopajoč stopnjevano razširjen element portala. V južno steno ladje je vzdani kamnit portal oblikovan enotno s pravokotnim oknom, zaščitenim s kovano mrežo nad njim. V zakristijo na zahodni strani vodi preprost kamnit portal z letnico 1734, ki bržkone datira tudi originalne vratnice z okovjem in zakristijsko omaro. Zakristija je tlakovana z kamnitim tlakom različnih dimenzij, v ladji je bil tlak žal že zamenjan z betonskim.</p> <p>Pri obravnavi gradbene zgodovine je treba omeniti zgodnjerednjeveški nastanek cerkve, ki je v pozni gotiki in baroku doživel le manjše spremembe. O zgodnjerednjeveškem nastanku na zunanjščini pričata dve šilastoločni okenski odprtini, ena v južni steni ladje in druga v južni steni tristranega zaključka prezbiterija, z zgodnjo formo trilista.</p> <p>V enotno oblikovani notranjščini z ravnim lesenim stropom so trije baročni oltarji, žal povsem degradirani z neustreznimi obnovitvenimi deli v preteklosti. Ignacij Orožen navaja, da ima cerkev na desni strani oltar Blažene Device Marije z latinskim napisom, ki se v slovenščini glasi »<i>Ta oltar je bil postavljen leta 1666 za časa vikarja Andreja Muhiča in ključarjev Martina Kralja in pomočnika Matija Kovačiča.</i>« Na levi je bil oltar apostola</p>

Bartolomeja z letnico 1763. Vizitacijski zapisnik iz leta 1751 prav tako navaja, da ima ta cerkev tri oltarje: po prvem se cerkev imenuje, drugi je Marijin oltar, tretji pa je oltar sv. Filipa in Jakoba. Ob drugi vizitaciji leta 1756 so imenovani isti oltarji kot pred petimi leti in ki jih v notranjščini vidimo še danes. Prej smo namreč omenili, da je tretji oltar apostola Bartolomeja z letnico 1763, kar pomeni, da je ta oltar zamenjal oltar Filipa in Jakoba. Žal pa je nekaj figur po kraji v letu 1989, ki je dokumentirana v župnijski kroniki, zamenjanih z manj kvalitetnimi. Kljub temu da rezbarska kvaliteta oltarjev in oltarne plastike ne seže nad poljudno raven, imajo originalne figure samosvojo izrazno moč, ki jo v današnjem stanju močno kazijo nestrokovne preslikave. Ohranjene so tudi kvalitetno rezljane lesene klopi.

Preprosta podružnična cerkev kaže na zelo zgoden srednjeveški nastanek s številnimi kvalitetnimi elementi ohranjenimi tako iz srednjega veka kot tudi iz obdobja med 17. in 19. stoletjem. Vendar bi bila po znanstvenih umetnostnozgodovinskih in konservatorsko-restavratorskih raziskavah potrebna temeljita valorizacija objekta, na podlagi te pa spomeniško vodena obnova, ki bi sakralni arhitekturi vrnila kvalitetno pojavnost.

Varstveni režim:

Za stavbe velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- oblikovanost zunanjščine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, vključno z reklamnimi panoji, izveski in svetili, ki morajo biti v skladu z oblikovano in vsebinsko zasnovo objektov);
- funkcionalna zasnova notranjščine in pripadajočega zunanjega prostora;
- sestavine in pritikline;
- stavbno pohištvo in notranja oprema;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;
- pojavnost in vedute;
- celovitost dediščine v prostoru;
- zemeljske plasti z arheološkimi ostalinami.

Varstveni režim za vplivno območje

Vplivno območje: parc. št. *15, 1010, 1011, 1013, 1017, 1018, 1021, 1022, 1026, 1031, 1032, zahodni del 1642/2, 1642/3 k.o. Kupčinji vrh

V vplivnem območju je potrebno obnovo obstoječih gradenj in novogradenj oblikovati tako, da bo cerkev ostala prostorska dominantna. Potrebno je podrejanje vsake rabe in posegov okoli spomenika varovanju kvalitetnih pogledov na spomenik.

Merilo:

1:2880

EŠD:

3128

Ime enote:

Majšperk – Cerkev sv. Nikolaja

Lokacija:

parc. št. 3/2 k.o. Lešje

Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami:

Cerkev sv. Nikolaja je plod večjih prezidav. Sestavljena je iz zahodnega zvonika, krajše ladje, ki jo obstopata stranski kapeli, prezbiterija in zakristije na južni strani ladje. Pred zvonikom je manjši nadstrešek na dveh kamnitih stebrih, na severni strani zvonika pa še pokrite stopnice, ki vodijo na emporo, zaradi česar zunanjščina deluje precej nehomogeno. Zunanji oporniki, domnevno še gotskega prezbiterija, so preoblikovani v stenske

niše, okenske odprtine prezbiterijske so baročne, kakor tudi celotna notranjščina. Od srednjeveške faze objekta lahko že na zunanjščini razberemo zahodni zvonik s slabo rekonstruirano vogalno poslikavo in streho s kamnitimi skrlami. Ob tem velja še omeniti, da je ladja nenavadnega kvadratnega tlorisa, v katerega je na zahodni inkorporirana pevska empora. Zakristija, ki se na južni strani prislanja k kapeli, je z letnico na portalu datirana v letu 1927, nadstrešek in zunanje stopnice na emporo pa sta novejšega izvora. Barokizirana notranjščina, ki jo letnica na vhodnem portalu zvonika datira v leto 1639, je obokana z banjo z oprogami v ladji in banjastim obokom s sosvodnicami v prezbitериju. Obok v ladji sloni na stenskih pilastrih s poudarjeno profiliranimi kapiteli, ki se v severni kapeli nadaljujejo v močan venec. Stropa obeh kapel sta poslikana z baročnima poslikavama, pri čemer je tista v prvi, Sv. Antona sprejema nebeška sv. Trojica, datirana v leto 1730, v južni kapeli pa na banjastem oboku, kjer poslikava ustvarja iluzijo odprtega neba, vidimo Kristusovo vstajenje. Slikarji sta povprečne kakovosti, zanimivo pa je, da se je pri slednji slikar preizkusil z dokaj zahtevno perspektivo, pri čemer je kot prostorsko odrivalo ob robu uporabil prazen Kristusov sarkofag z tremi Marijami na levi, na sarkofagu sedečim angelom in vojščakom ob njem ter še z vojščakom, tik pred padcem z neba na nas pred sarkofagom, s čimer je pričaral za lokalne razmere dokaj učinkovit baročni iluzionistični učinek. V notranjščini velja od opreme omeniti še izjemno kvalitetno baročno oltarno sliko sv. Nikolaja ter poznorenesančno oblikovan krasilni kamen na sekundarni lokaciji z napisom MICHAEL·GODEZ·VITRICI·ANNO·1609·IHS·FF·BALTASAR·KRAIAZ?. V župnišču sta hranjena še datiran baročni kelih z letnico 1749 in monštranca z *Marijinim Oznanjenjem* in redkim motivom *Madone lactans*.

Cerkev je bila žal v notranjščini močno degradirana z neustreznimi tlaki, ki rušijo prostora razmerja in predvsem povečanjem odprtine med zakristijo in prezbitერიjem, zaradi česar v današnjem stanju deluje prostorsko precej kaotično.

Sicer je bila cerkev nekoč del nekdanjega kompleksnega cerkvenega ambienta s cerkvenim obzidjem, velikim gospodarskim poslopjem in župniščem, od česar se je v historični podobi ohranilo le gospodarsko poslopje, župnišče je precej preoblikovano, prav tako obzidje, ki je s kamnito stopnico v tlaku prostorsko precej nerodno obeleženo.

Za natančno razumevanje gradbene zgodovine objekta bi bile potrebne detaljne konservatorsko-restavratorske raziskave, kljub temu pa cerkev velja za pomemben objekt sakralne arhitekture tega območja. Ob strokovno vodeni prenovi in tudi v smislu spomeniške adaptacije okoliškega prostora bi sakralni spomenik moral pridobiti na kvalitetnejši prezentaciji.

Varstveni režim:

Za stavbe velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- oblikovanost zunanjščine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, vključno z reklamnimi panoji, izveski in svetili, ki morajo biti v skladu z oblikovano in vsebinsko zasnovo objektov);
- funkcionalna zasnova notranjščine in pripadajočega zunanjega prostora;
- sestavine in pritikline;
- stavbno pohištvo in notranja oprema;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;
- pojavnost in vedute;

	<ul style="list-style-type: none"> - celovitost dediščine v prostoru; - zemeljske plasti z arheološkimi ostalinami.
Varstveni režim za vplivno območje:	Vplivno območje: parc. št. *19, 3/1, 3/3, 6/3, 6/4, 6/5, 6/7, 697/9 k.o. Lešje V vplivnem območju je potrebno obnovo obstoječih gradenj in novogradenj oblikovati tako, da bo cerkev ostala prostorska dominanta. Potrebno je podrejanje vsake rabe in posegov okoli spomenika varovanju kvalitetnih pogledov na spomenik.
Merilo:	1:2880
EŠD:	3296
Ime enote:	Ptujska Gora – Cerkev sv. Lenarta
Lokacija:	parc. št. 261/1, 261/2 k.o. Ptujska gora
Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami:	<p>Cerkev sv. Lenarta stoji na pokopališču na manjši vzpetini jugovzhodno ne daleč stran od Marijine cerkve. Po tipu sodi med skromne podružnice, ki obsega pravokotno ravnostropano ladjo s preprostim lesenim stolpičem nad zahodnim pročeljem in kratek tristrano sklenjen prezbitarij, obokan z zvezdasto-grebenastim obokom. Zunanjščino členijo kamnit portal z ravno preklado na polkrožnih konzolah iz ptujskogorskega peščenjaka na zahodni strani in štiri preprosta pravokotna okna s kamnitimi okvirji, klesanimi prav tako iz lokalnega peščenjaka, ki predirajo južni in severni steni ladje in prezbitarija. Ladjo in prezbitarij v notranjščini ločuje preprosta polkrožna slavoločna stena, h kateri so z ladijske strani prislonjena dva stranska oltarja, ki stojita na kamnitih oltarnih menzah. Skorajda enaka oltarna menza stoji tudi v prezbitariju in nosi nekoliko bogatejši oltarni nastavek, ki kot stranska dva sodi v skupino t. i. zlatih oltarjev 17. stoletja. K opisu velja dodati še nekdanji opečni tlak, opremo in nekaj vzdanih nagrobnikov.</p> <p>Z gotovostjo se cerkev v virih prvič omenja v deželnoknežjem vizitacijskem protokolu iz let 1544-1545, kar pomeni, da je treba njene začetke iskati vsaj v prvi polovici 16. stoletja, če ne že nekoliko prej. Kakorkoli že, arhitekturni tip cerkve molči o natančnejšem času gradnje. Tip stavbe je resda srednjeveški, vendar obočni sistem z grebenastim obokom običajno nastopa predvsem od druge polovice 16. stoletja naprej. Ob tem pa je bilo na prelomu iz 16. v 17. stoletje oživljanje gotskih arhitekturnih oblik v modi tudi v širšem evropskem prostoru. Treba je še dodati, da je stavba v celoti zidana bolj ali manj obdelanih kosov ptujskogorskega peščenjaka, le zatrejni del zahodne stene ladje in obok prezbitarija sta zidana iz opeke, kar morda pomeni, da je bila današnja stavba zidana v prvi polovici 16. stoletja, na začetku 17. stoletja pa je bila temeljito obnovljena. Obnova je poleg gradnje novega oboka v prezbitariju obsegala tudi izvedbo novih okenskih odprtih in portala. Po drugi strani je čas obnove lahko krepko segel v 17. stoletje, saj oltarji najverjetneje niso nastali pred sredino 17. stoletja. V 19. stoletju je cerkev doživela le manjša obnovitvena dela, ki so zajela zlasti lesen zvonik, lesen strop, ki je nadomestil starejšega, in obnovo oziroma pleskanje oltarne opreme. Na glavnem oltarju vidimo letnico 1863 in še napis »LRFF«, ki najbrž označujeta čas obnove in za zdaj neznanega naročnika. Zadnjo spremembo je cerkev doživela leta 2008, ko so iz Marijine cerkve prenesli današnji marmornat oltar proti ljudstvu, ambon in sedilije.</p> <p>Od opreme so pomembni predvsem oltarji, čeprav na prvi pogled niso posebej visoke kvalitete. Glavni oltar zaznamuje preprosta arhitektura oltarnega nastavka s štirimi stebri v osrednjem delu in plitkimi nišami, v katerih so nameščene figura sv. Lenarta v sredini in figuri evangelistov sv. Marka levo in sv. Luke desno. Spodnji del oziroma predelo členijo palmetni</p>

vejici, angelski glavi in volute ob straneh, atiko pa poleg t. i. pristrešnikov z volutami predvsem figura vstalega Kristusa v sredini. Žal je oltar močno črvojedjen in ob tem prekrit z neprimerno barvno plastjo kot posledico nestrokovne obnove leta 1863, zaradi katere je bogata rastlinska ornamentika na krilih oltarja skorajda neopazna. Podobno velja tudi za stranska oltarja. Severni stranski oltar naj bi bil po Orožnovem pričevanju posvečen sv. Apoloniji in sv. Jederti (Gertrudi). Oba kipa sta nameščena v pravokotni niši lesenega oltarnega nastavka z dvema stebroma, okrašenega z bogato rastlinsko ornamentiko. Atiko krasi polkrožna niša z neznano svetnico, manjka pa motiv pristrešnikov, vidnem na južnem stranskem oltarju, ki predstavlja par severnemu oltarju. Oltarni nastavek je enak. Po Orožnu naj bi bil oltar posvečen svetemu Križu, vendar manjka v osrednji pravokotni niši podoba Križanega z dvema angeloma, ki jih vidimo na predvojnih fotografijah. Ostali so le križ in podobe duš v vicah, medtem ko so figure Križanega in angelov shranjene v ptujskogorski muzejski zbirki. V atiki je v polkrožni niši upodobljena neka svetnica brez atributov. Ker sta stranska oltarja nekoliko prevelika za mesti, kjer stojita, bi celo pomislili, da so bili vsi trije oltarji, čeprav so delo iste delavnice, prvotno narejeni za neko drugo cerkev.

Kljub temu da cerkev ne predstavlja izstopajoče kvalitetnega ali naprednega arhitekturnega tipa in je bila velikokrat prezrta v senci bližnje ptujskogorske Marijine cerkve, je njena na videz skromna pojavnost vendarle vredna pozornosti. Tako zaradi vrste posameznih detajlov in opreme, kot tudi lege v prostoru, ki skupaj z bližnjo baziliko Marije Zavetnice na Ptujski Gori in številnimi kamnitimi znamenji tvori celovito sliko tukajšnje kulturne krajine.

Varstveni režim:

Za stavbe velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- oblikovanost zunanjščine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, vključno z reklamnimi panoji, izveski in svetili, ki morajo biti v skladu z oblikovano in vsebinsko zasnovo objektov);
- funkcionalna zasnova notranjščine in pripadajočega zunanjega prostora;
- sestavine in pritikline;
- stavbno pohištvo in notranja oprema;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;
- pojavnost in vedute;
- celovitost dediščine v prostoru;
- zemeljske plasti z arheološkimi ostalinami.

Merilo:

1:2880

EŠD:

591

Ime enote:

Ptujška Gora - Cerkev Marije zaščitnice

Lokacija:

parc. št. 23, 24/10, 24/14, 24/16, 272/5 k.o. Ptujška gora

Utemeljitev razglasitve:

Čeprav prva neposredna omemba ptujskogorske cerkve izvira šele iz leta 1442, lahko začetek gradnje postavimo v zadnje desetletje 14. stoletja. Čeprav je cerkev ustanova Ulrika IV. iz rodbine Walsee, ki jo je po njegovi smrti (1400) realiziral njegov varovanec Bernard III. Ptujski, lahko po grbih na oboku glavne ladje in na nekaterih konzolah sklepamo, da so bile pri gradnji in opremljanju udeležene tudi druge štajerske plemiške rodbine. Nedvomno je bila najpoznejše v 20. letih 15. stoletja cerkev tudi že

dokončana in opremljena.

Po tlorisni shemi se ptujskogorska cerkev uvršča med cerkve s »stopnjevanim korom«, srednja ladja je širša in na vzhodu za travejo daljša od stranskih, vse tri pa imajo petosmisne sklepe, ki niso z nikakršno cezuro ločeni od prostora za vernike. Glavna ladja meri skupaj s kornim podaljškom v dolžino šest travej, njeno zahodno travejo pa zavzema zvonik. Arkadni steni s petimi pari sestavljenih slopov ločujeta ladje: medtem ko sta stranski križno obokani, ima glavna ladja dvojnoparalelni obok z zvezdastim vzhodnim sklepom. Zahodna traveja stranskih ladij, kjer je nadstropna empore, je prostorsko ločena od ostale notranjščine z močnejšo oprogo. Ob severno steno vzhodne traveje je prislonjena sočasna zakristija, obokana s štirogelnjo zvezdo, sicer pa je celotna stavbna na zunaj obdana z oporniki. Nad glavnim portalom na zahodni fasadi se med dvema opornikoma razpenja baldahin, katerega prvotne podobe ni mogoče rekonstruirati, ob njem pa je še nekakšen stolpič s stopnicami, ki vodijo na zahodno emporo. Notranjščina je osvetljena skozi okna v kornih zaključkih in na južni steni, medtem ko je na severni steni okno le v zahodni traveji. S svojo tlorisno zasnovo predstavlja ptujskogorska cerkev zadnji spomenik v vrsti romarskih cerkva 14. stoletja na Štajerskem (Straßengel, Mariazell, Pöllauberg). Glavni dostop do cerkve vodi danes po monumentalnem baročnem stopnišču z arhitektonsko poudarjenim portalom v liniji nekdanjega taborskega obzidja. Stopnišče, okrašeno s kipi, je pripisano mariborskemu baročnemu kiparju Jožefu Straubu (1712-1756). Na profiliranih podstavkih sta postavljena levo sv. Janez Nepomuk (kopija) in desno sv. Florjan, medtem ko vrh kompozicije zaokrožujeta izrazita portalna podboja s pilastroma in vencem, na katerem na vsaki strani sedita angela z rokokojsko kartušo in vazo. Čeprav figure s svojim elegantnimi pozami in slikovito draperijo predstavljajo mojstrovino svojega časa, se je moral avtor kompozicijsko močno podrediti danim arhitekturnim razmeram in stopnišče pomakniti v levi vogal trga. Osrednja os objekta pa je poudarjena z osmerokotnim zvonikom, ki je pokrit s položno piramidasto streho iz 19. stoletja, prvotno, mnogo višjo piramido, izvedeno po vsej verjetnosti v kamnu, pa je najbrž izgubil zaradi požara kmalu po letu 1487. Ta je bil verjetno vzrok, da se je zgornji del zvonika v večji meri porušili s tem poškodoval obok zvonika nad pevskim korom, načel zahodni del oboka glavne ladje, poškodoval stopniščni stolpič, ki je bil prvotno za etažo višji in uničil baldahinasti zahodni del stavbe nad glavnim vhodom. Med dvema opornikoma je glavni portal, pokrit z zasilno strešico, konzole v steni nad njim pa pričajo, da je bila na tem mestu prvotno nekakšna vhodna lopa ali vsaj baldahin. Portal je zasnovan monumentalno z delilnim stebričkom, s kvalitetnimi figuralnimi konzolami, ki nosijo preklado, njegovo luneto pa je prvotno krasil milostni relief Marije zavetnice s plaščem, ki je danes v glavnem oltarju. Severni stranski portal je v primerjavi z glavnim skromneje oblikovan. Zaznamuje ga bogato profilirano ostenje, ki prehaja v usločen lok, zgoraj zaključen s križno rožo. Ostenju sta ob straneh dodana tričetrtinska stebriča, ki podpirata fiali. Luneta, podprta s konzolama, je okrašena s slepim trlistom. Prvotno je bil stranski portal tudi na južni strani, a je danes zaradi baročne kapele sv. Frančiška Ksaverija uničen. Čeprav je kapela zaradi baročnih oblik na zunanjščini bolj kot tujek, je kljub malim dimenzijam njena zunanjščina bogato členjena z izrazitimi pilastri in dvema vrstama oken, spodaj pa še z razgibanim talnim zidcem, pod katerim vidimo dve odprtini, ki zračita grobnico pod kapelo.

Notranjščina cerkve je dvoranska: stranske ladje so sicer nekoliko nižje kot glavna, vendar je razlika komaj opazna, ker so tudi nosilci obokov v vseh ladjah enako visoki; pač pa učinkujejo stranske ladje podrejeno zaradi manjše širine in preprostejšega obočnega sistema. Bolj kot višinska stopnjevanost pride do izraza vzdolžna usmerjenost cerkvene prostornin, ki

jo posebej poudarjajo delilni loki med ladjami in dvojnoparalelni obok brez cezur med travejami. Notranjščina je osvetljena z dvodelnimi in tridelnimi okni v kornem delu ter s štiridelnimi okni v ladji. Vsa okna so opremljena s krogovičji, pri katerih opazimo zanimivo dvojnost: medtem ko so krogovičja v koru okrašena s tradicionalnimi trilisti in štirilisti, se na oknih v ladji že pojavlja motiv ribjega mehurja, kar bi lahko pomenilo, da je ostenje vzhodnega dela cerkve za spoznanje starejše od ladje.

Stavbne plastike je v ptujskogorski cerkvi sorazmerno malo in se omejuje v glavnem na glavni portal in na konzole v zakristiji, poleg tega pa so v glavni korni kapeli še štirilistne in grbovne konzole ter bogato razčlenjeni baldahini nad njimi. V južni steni glavnega kora so se ohranile tudi izredno kvalitetno izdelane petdelne sedilje z bogatim krogovičnim okrasjem. Tu se že redno pojavlja motiv ribjega mehurja, posebno rastlinska ornamentika na zgornjem robu pa ima izrazito parlerjevski značaj.

Do danes se je v ptujskogorski cerkvi ohranilo le nekaj kosov prvotne opreme, med katerimi je v arhitekturnem pogledu najpomembnejši t. i. celjski oltar. Baldahin, oprt na štiri osmerokotne stebre, stoji danes delno rekonstruiran v južni apsidi, njegova prvotna lokacija je bila verjetno v vzhodnem delu glavne ladje pred prezbiterijem in tako zapiral pogled na glavni oltar. Njegovi stebri imajo kvalitetne antropomorfne kapitole parlerjevskega značaja, na parlerjevska izhodišča pa kaže tudi obok baldehina. V tlorisu gre z preplet križnega oboka ter za 45 stopinj zasukanega kvadrata: skoraj natanko tako shemo je Peter Parler prvič uporabil v zakristiji praške stolnice sv. Vida, na Slovenskem pa je »celjski oltar« edini primer te vrste.

Pomembno je izpostaviti tudi drugo opremo cerkve na Ptujski gori. Delavnica, ki se je izoblikovala ok. leta 1400 na gradbišču romarske cerkve imenujemo Ptujskogorska kiparska delavnica. Ptujskogorski stavbarji so verjetno izhajali iz nasledstva praške delavnice družine Parlerjev. Vzporedno z bogato stavbno plastiko, ki se po drugi strani povezuje tudi z Dunajem, je v tem času nastala tudi kiparska oprema oltarjev. Poleg enega v celoti ohranjenega t. i. Roženvenskega (nekdanji Andrejev) oltarja jo predstavlja vrsta prostostoječih kipov in reliefov (sv. Jakob, Stoječa Marija z detetom (t. i. »Lepa Madona«), relief angelov grbonoscev, relief Marijine smrti itd.) Ob teh delih, ki jih je mogoče neposredno povezati s cerkvijo na Ptujski gori, obstaja tudi posebna skupina plastik, narejenih za nemški viteški red v bližnji Veliki Nedelji. Vsa dela se po slogu navezujejo na aktualno dogajanje v vzhodni Srednji Evropi, nekatera med njimi pa lahko po kvaliteti uvrstimo med izbrance evropskega gotskega kiparstva tega časa v t. i. »lepem slogu«.

V cerkvi je bogata tudi baročna oltarna oprema, med katero velja omeniti Oltar Brezmadežne Marije s konca 17. ali začetka 18. stoletja, izjemno prižnico, ki predstavlja biser baročnega mizarstva in kiparstva zrelega 18. stoletja, spovednici, ki sta delo istega mojstra in druge kipe, ki so jih postavili na vzdolžne stene cerkve. Tu je še pevski kor, orgle, tabelne slike itd. Med kvalitetnejše kose baročne opreme spada oltar v kapeli sv. Frančiška Ksaverija v duhu poznega 17. stoletja (1690), ki predstavlja eno od posebej dragocenih baročnih mojstrov na Gori, delo mariborskega kiparja Franca Krištofa Reissa. Med baročnimi kosi opreme najbolj izstopa današnji veliki oltar, v katerega je umeščen gotski milostni relief Matere Božje zavetnice s plaščem. Mogočna stebna arhitektura oltarnega nastavka gotske podobe ni preglasila, le na baročni način je poudarila njen pomen, saj je ustrezno dvignjen na podstavku, ki se valovito prilagaja tlorisu reliefa. Avtorstvo oltarja arhivsko sicer ni izpričano, je pa na podlagi primerjalnih analiz domnevati, da je avtor oltarnega nastavka graški kipar Veit Königer (1729-1792), ki je v svojem času veljal za vodilnega kiparja na

Štajerskem.

Ob cerkveni opremi velja izpostaviti še izjemno kvalitetne freske v Križevi kapeli (1424-1426), slogovno povezane s kakšno desetletje starejšo poslikavo severnega krila križnega hodnika v Brixnu na Južnem Tirolskem. Ostanke fresk so ohranjeni tudi na zahodni empori, ki bi jih lahko postavili v čas konca 15. stoletja. Slabo so ohranjene freske tudi na južni steni ob empori, od katerih je razpoznaven le sv. Krištof in fragmenti svetniških figur, ki jih lahko glede na poznogotski realizem datiramo v pozno 15. stoletje. Ptujskogorske cerkve slikarji niso obšli niti v obdobju baroka, čeprav je stenskih slikarjev iz tega obdobja le za vzorec (stoječi svetniki v južnem oltarnem prostoru.)

Med pomembnimi zgodovinskimi elementi ptujskogorske notranjščine so tudi trije nagrobniki. Kot najstarejši nagrobnik v cerkvi se kaže nagrobnik v Križevi kapeli, in sicer prvega kaplana cerkve, Nikolaja, ki ga napis datira v leto 1424. Poleg omenjenega je v steno vzdani še en nagrobnik, ki pripada enemu od mlajših ptujskogorskih vikarjev, to je vikarju Matjažu Plešniku, ki je bil na Gori vikar med 1750 in 1752. Tretji nagrobnik ima poleg zgodovinske vrednosti še umetnostne kvalitete in je vzdani v južni steni ladje blizu oltarja sv. Sigismunda, kar ni slučaj saj pripada prav ustanovitelju tega oltarja, to je Žigi Dobrniškemu. Nagrobna plošča je izdelana iz rdečega salzburškega marmorja in datirana v 1429.

Arhitekturo ptujskogorske cerkve smemo razumeti v smislu sinteze štajerske tradicije 14. stoletja in parlerjevskih novosti, ki so prišle v naše kraje bodisi iz Prage ali iz Dunaja. Gradnja cerkve na Ptujski Gori je bil najambicioznejši gradbeni projekt časa ok. 1400 na Štajerskem in iz številnih kamnoseških znakov na stavbi je razbrati, da je pri gradnji sodelovalo izredno veliko kamnosekov. Kamnoseški znaki nam razkrivajo tudi povezave med ptujskogorsko stavbarnico in drugimi sočasnimi gradbišči na Štajerskem: nobenega dvoma ni, da so cerkev na Hajdini gradili isti mojstri, bolj presenetljive pa so povezave s spomenik, ki imajo sicer drugačen slogovni značaj, tako s koroma mariborske stolnice in ž. c. v Ljutomeru. Poleg izjemnih gradbeno-zgodovinskih kvalitet je na najvišji umetnostni ravni tudi stavbna cerkvena plastika, gotska in baročna oprema objekta, ki skupaj z izjemno lego na zahodnem robu slemena Savinsko, tvori popoln umetnostni vrhunec zgodovinskega spomina in je eden izmed najpomembnejših delov slovenskega spomeniškega patrimonija.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, arhitekturnih, umetniških in ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomenik;
- da morajo biti vsi posegi v spomenik in vsaka raba podrejeni;
- ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin arhitekture po načelu ohranjanja izvorne tlorisne in konstrukcijske zasnove, gabaritov, lege, in materialov;
- prepoved vseh posegov v zaščitene arhitekturne detajle: kamniti arhitekturni členi, tlaki, oprema, stenske poslikave, tabelne slike, kovani elementi itd...;
- pojavnost in oblikovanost zunanjščine (kot členitev objekta in fasad, oblika in naklon strešin, strešna kritina, fasadni detajli);
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem (ob njem) odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja,

	<ul style="list-style-type: none"> - vključno z nadzemno infrastrukturo in nosilci reklam; - pri kakršnih koli posegih v tla objekta ali teren ob njegovi zunanjsčini, so obvezne predhodne arheološke raziskave.
Merilo:	1:2880
EŠD:	30521
Ime enote:	Ptujska Gora – Hiša Ptujska Gora 80
Lokacija:	parc. št. 32/1 k.o. Ptujska Gora
Utemeljitev razglasitve:	<p>V južnem delu pobočja razloženega naselja Ptujska Gora stoji pritlična, delno podkletena starotrška hiša, ki jo pokriva opečna dvokapnica. Vhod v hišo s pravokotnim portalom, ki ima v sklepniku letnico 1926, je umeščen v osrednji osi. Slednjo poudarjata rizalit in lesena vhodna lopa z izjemnimi rekonstruiranimi detajli dekorativno ograje, kjer so vpeti sloki profilirani stebri, ki podpirajo leseni zatrep rizalita.</p> <p>Notranja tlorisna zasnova je v celoti ohranjena. V kuhinji ima ohranjeno prvotno kurišče. Po opravljeni celoviti obnovi je prezentirano tako prvotno in novo izdelano notranje in zunanje stavbno pohištvo, notranji leseni tlaki in opečni tlak v veži in kuhinji.</p> <p>Stavba, ki je v osnovi iz 19. stoletja in je leta 1926 doživela večjo prenavo, predstavlja del ohranjene bogate stavbne dediščine trškega naselja Ptujska Gora.</p>
Opis varstvenega režima:	<p>Za stavbe velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tlorisna in višinska zasnova (gabariti); - gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova; - oblikovanost zunanjsčine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, vključno z reklamnimi panoji, izveski in svetili, ki morajo biti v skladu z oblikovano in vsebinsko zasnovo objektov); - funkcionalna zasnova notranjsčine in pripadajočega zunanjega prostora; - sestavine in pritikline; - stavbno pohištvo in notranja oprema; - komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico; - pojavnost in vedute; - celovitost dediščine v prostoru.
Merilo:	1 : 2880
EŠD:	24383
Ime enote:	Spodnja Sveča – Domačija Klarič
Lokacija:	parc. št. *82 k.o. Sveča
Utemeljitev razglasitve:	<p>V gričevnatem severnem predelu gručastega razloženega naselja stoji domačija Klarič. Oblikovana je kot stegnjeni dom, kjer se pod isto dvokapno streho nizata stanovanjska hiša in gospodarska poslopja.</p>

Streha je oblikovana kot simetrična dvokapnica, ki je nad bivalnim delom prekrita s slamo, nad gospodarskim delom se odkriva valovita pločevinasta kritina. Leseni zatrepi so opažani z lesom. V zahodnem zatrepu se odpirata dve manjši okenski odprtini. Stanovanjski del je konstruirana kot lesene kladna konstrukcija, zaščiten z ometi. Gospodarski del, ki se stika z bivalnimi in del svinjakov je prav tako grajen iz klad, kjer so vidni ostanki ilovnatih ometov. Osrednji del gospodarskega niza ima leseni opaž iz pokončno pritrjenih desk. Ohranjeno je vso prvotno stavbno pohištvo. Manjša škatlasta pokončna okna pravokotne oblike zapirajo notranja dvokrilna okna z delitvijo kril na tri polja. Zunanja okenska krila so enokrilna. V delitvijo sledijo notranjim okenskim krilom. Okenske odprtine ščitijo tudi kovane okenske mreže.

Stanovanjski del je podkleten. Kletni prostor kamnite gradnje je obokan. Na kamnitem portalu s segmentnim zaključkom, v sklepniku sta vklesani inicialki VA. Na obeh straneh portala na »petah« segmentnega zaključka je vklesana letnica 1839.

Domačija iz prve polovice 19. stoletja je eden redkih primerov tovrstnega podeželskega stavbarstva, ki je na svojstven način v preteklosti zaznamoval gričevnat predel haloške pokrajine.

Opis varstvenega režima:

Za stavbe velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- oblikovanost zunanjščine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, vključno z reklamnimi panoji, izveski in svetili, ki morajo biti v skladu z oblikovano in vsebinsko zasnovo objektov);
- funkcionalna zasnova notranjščine in pripadajočega zunanjega prostora;
- sestavine in pritikline;
- stavbno pohištvo in notranja oprema;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;
- pojavnost in vedute;
- celovitost dediščine v prostoru.

Merilo:

1 : 2880

EŠD:

3395

Ime enote:

Stoperce – Cerkev sv. Antona Puščavnika

Lokacija:

osrednji del parc. št. 2/4 k.o. Stoperce

Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami:

Prvotno filiala župnije v Majšperku, od leta 1872 pa župnijska cerkev sv. Antona Puščavnika, ki se v virih omenja že leta 1441, je danes zgodnjebaročna arhitektura iz 17. stoletja. Sestavljajo jo zvonik nad zahodno fasado, ladja, od ladje nekoliko ožji tristrano zaključen prezbiterij, kapela in zakristija. Zahodna fasada je členjena z rizalitno izstopajočim osrednjim delom zvonika in kamnitim pravokotnim portalom s profilirano gredo; plitkih pilastrov, ki sicer členijo vse fasade, pa pri zadnji obnovi, glede na arhivske fotografije, kot kaže na tej strani niso več ponovili. Fasade ob južnem kamnitem stranskem portalu členijo še pravokotna okna z ločenimi polkrožnimi lunetastimi odprtinami nad njimi, oboje obdajajo v ometu izvedeni profilirani okviri. Talni zidec teče po celotnem obodu cerkve. Zvonik je krit s skriljem, ostali deli z opečno kritino.

Veža pod zvonikom je križno obokana. Tudi ladja je križno obokana, pri čemer posamezne pole oboka členijo široke oproge, naslonjene na preproste konzole profiliranih pilastrov. Prezbiterij je križno-grebenasato obokan, pri čemer tudi tukaj obok sloni na stenskih pilastrih. Kot priča dokumentacija, je bil tlak v ladji iz peščenjaka v prezbiteriju pa iz marmorja, oboje je nestrokovna prenova zamenjala z barvno neustreznim, do visokega sijaja poliranim tlakom, ki izniči prvotno kvalitetno pojavnost notranjščine. Kapela je križno obokana. Iz druge polovice 19. stoletja, ko je bila cerkev obnovljena, je stropna dekorativna poslikava, od katere so danes zgolj reducirano prezentirani posamezni medaljoni s svetniškimi figurami. V novejšem času so bile iz cerkve odstranjene originalne klopi in zamenjane z novimi, tako da od opreme velja posebej izpostaviti le glavni oltar s kvalitetnimi Straubovimi skulpturami. Omeniti velja tudi kamnit relief vzdan v južno steno ladje s prizorom Križanega z žalujočimi Marijo, Marijo Magdaleno in Janezom Evangelistom pod križem, ki kaže dokaj kvalitetno izvedbeno raven in poznorenesančne tendence kiparja, ki je moral poznati grafično produkcijo severne renesanse. Cerkev je obdana z obzidjem znotraj katerega je bilo nekoč pokopališče.

Današnja cerkev, ki stoji na vzpetini ob vrhu naselja, je nastala v 17. stoletju in je sinteza zgodnjebaročnih arhitekturnih elementov s kvalitetno baročno opremo. Potrebna bi bila temeljita spomeniško vodena prenova objekta, ki bi temeljila na umetnostnozgodovinskih in konservatorsko-restavratorskih raziskavah objekta.

Varstveni režim:

Za stavbe velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- oblikovanost zunanjščine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, vključno z reklamnimi panoji, izveski in svetili, ki morajo biti v skladu z oblikovano in vsebinsko zasnovo objektov);
- funkcionalna zasnova notranjščine in pripadajočega zunanjega prostora;
- sestavine in pritikline,
- stavbno pohištvo in notranja oprema;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;
- pojavnost in vedute;
- celovitost dediščine v prostoru;
- zemeljske plasti z arheološkimi ostalinami.

Varstveni režim za vplivno območje:

Vplivno območje: parc. št. *3, 2/2, zunanji del 2/4, 49/8, 50, 6/2 k.o Stoperce

V vplivnem območju je potrebno obnovo obstoječih gradenj in novogradenj oblikovati tako, da bo cerkev ostala prostorska dominantna. Potrebno je podrejanje vsake rabe in posegov okoli spomenika varovanju kvalitetnih pogledov na spomenik.

Merilo:

1:2880

3. Stavbe s parki ali vrtovi

EŠD:

6515

Ime enote:

Breg – Dvorec Hamre

Lokacija:

parc. št. 258/41, 269, 271/20, 271/21, 272/1, 272/2, 273/2, 273/3, 273/4 k.o. Skrblje

Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami:

Grad stoji v naselju Breg južno od Majšperka na desnem bregu reke Dravinje in starem mostišču čez reko. Osnovni enonadstropni stavbi pravokotnega tlorisa s fasadami razdeljenimi na pet oziroma tri okenske osi je na južni strani v tretji osi prizidan enonadstropni enoosni prizidek, ki ima v pritličju stebriščno vhodno lopo. Na vzhodni strani je prizidan enoosni stolpič – zvonik kapele s čebulasto streho. Na zahodni strani je prizidan zimski vrt z ravno streho – teraso.

Na Bregu je že v letu 1461 izpričana posest ptujskih minoritov, od 16. stoletja pa se na tem mestu omenja dvor, znan po imenu Jeseniški ali Zgornji urad. Leta 1735 je nekdanji dvor zamenjal sedanji baročni dvorec, ki je ostal v lasti minoritov vse do leta 1880, ko je prešel v zasebne roke. V obdobju minoritskega lastništva je bil grad urad (uprava) fužin (Hammer), od koder tudi ime. Po letu 1880 so novi lastniki začeli razvijati proizvodnjo tanina. Po drugi svetovni vojni je bil grad nacionaliziran. Strokovna literatura predvideva, da so grad leta 1735 popolnoma na novo zgradili in da v sedanji stavbni substanci ni starejših sestavin. Vendar glede na dejstvo, da predvidevanja ne temeljijo na raziskavah stavbne substance, je treba ob prenovi opraviti gradbeno zgodovinske raziskave. Na osnovi arhitekturnega posnetka bi namreč bilo možno sklepati, da je prvotna oziroma starejša stavba omejena na osnovni pravokotnik, orientiran v smeri vzhod-zahod. Ob tem tudi ni docela jasno ali je bil severni rizalit že sestavni del prvotne stavbe ali pa je bil dodan kasneje.

V notranjščini objekta je kljub neustrezni rabi v povojnem času (vrtec, policijska postaja, stanovanja) ohranjenih veliko zelo kvalitetnih arhitekturnih elementov in stavbne opreme, med katerimi velja omeniti štukaturne okvire na stropovih, stavbno pohišstvo, kovane elemente, originalne tlake, bogato ornamentirane lončene peči. Posebno dragocenost in izjemno kvaliteto znotraj že tako kvalitetnega stavbnega spomenika predstavlja zimski vrt z vodnjakom. Sredi okroglega kamnitega bazena je podstavek s školjko, nad njo nastavek, ki ga oblikujeta dva prepletena delfina, na vrhu je deček na orlu (po vsej verjetnosti antični Ganimed, ki ga je ugrabil Zeus v podobi orla). Ob zahodnem in južnem robu je greda, ki zajema tudi vodnjak in je obdana z obrobo iz grobo obdelanih kamnov. Dvorec je obdajal tudi manjši park, ki je zelo devastiran, deloma so na njegovo območje v zadnjih desetletjih posegle novogradnje individualnih stanovanjskih stavb. Vendar je njegovo območje v večji meri ohranjeno, parkovna zasnova pa delno še čitljiva, ohranjenih je tudi nekaj skulptur nekdanje vrtno ureditve.

Dvorec Hamre je izjemni primer baročnega dvorca manjših dimenzij z vsemi elementi baročnega razkošja. K temu sodi tako arhitekturna zasnova z členitvijo fasad, kot tudi notranja oprema pa tudi parkovna zasnova. Dvorec je treba tako konservatorsko restavratorsko raziskati in ovrednotiti stavbne elemente ob tem pa znanstveno umestiti v širši evropski kontekst. K celoviti obravnavi sodi tudi pripadajoč park, ki predstavlja enoten in neločljiv del baročnega oblikovanja.

Varstveni režim:

Za stavbe velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- oblikovanost zunanjščine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, vključno z reklamnimi panoji, izveski in svetili, ki morajo biti v skladu z oblikovano in vsebinsko zasnovo objektov),
- funkcionalna zasnova notranjščine in pripadajočega zunanjega prostora;
- sestavine in pritikline;

- stavbno pohištvo in notranja oprema;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;
- pojavnost in vedute;
- celovitost dediščine v prostoru;
- zemeljske plasti z arheološkimi ostalinami.

Merilo: 1:2880

4. Spominski objekti ali kraji

EŠD: **19820**

Ime enote: **Breg– Novakova grobnica**

Lokacija: parc. št. 270/19, 270/20 k.o. Skrblje

Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami:

Monumentalni neobaročni mavzolej v bližini baročnega dvorca Hamre pri Majšperku je dala leta 1935 po smrti svojega moža zgraditi Marija Kubricht roj. Novak (1896-1988), lastnica dvorca in tovarne strojil. Po osnovni zasnovi je primerljiv s sicer mogočnejšim in starejšim mavzolejem Anastazija Grūna oziroma rodovine Auersperg v Leskovcu pri Krškem. Sestavljen je iz podzemnega grobiščnega prostora, nad katerim stoji elegantno valjasto stavbno telo grobne kapele, dopolnjeno z ravno zaključenim kratkim prezbiterijem in pokrito s kupolasto streho. Zunanjščina grobne kapele je rusticirana s horizontalnimi črtami, vrezanimi v omet in opremljena s konzolnim podstrešnim vencem. Mogočni stebni portal s prekinjenim volutastim čelom je zaprt s kovanimi mrežastimi vrati. Med dvorcem in mavzolejem je bila sprva speljana ravna pot. Kljub temu, da so po letu 1990 dominantno vlogo mavzoleja v prostoru okrnile agresivne nove gradnje zasebnih stanovanjskih hiš, je celota pomembna kot primer zapoznele neohistoristične arhitekture iz prve polovice 20. stoletja.

Varstveni režim:

Za spominske objekte velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- pojavnost in vedute.

Merilo: 1:2880

EŠD: **1379**

Ime enote: **Breg– Znamenje sv. Janeza Nepomuka**

Lokacija: parc. št. 1444/11 k.o. Skrblje

Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami:

Kvalitetno poznobaročno znamenje stoji na mostu čez reko Dravinje in neposredni bližini dvorca Hamre. O tradicionalnosti prehoda, ki je sedaj že dobil novo obliko, kip pa tudi nekoliko drugo lokacijo, pričča ravno obravnavani kip sv. Janeza Nepomuka, ki je nekoč krasil stari most, z vodo ga namreč povezuje svetniška legenda njegove mučeniške smrti. Gre za kvalitetno poznobaročna plastika svetnika, izdelano iz peščenjaka, pri čemer se po svoji izjemni kiparski kvaliteti, o kateri pričajo pretanjeno izdelani detajli, plastičnost ne le figure marveč tudi draperije, sugestivnih in karakternih obraznih potezah, obdelavi rok in las, dviguje nad povprečje ohranjenih figur obravnavanega svetnika v vzhodni Sloveniji.

Izjemno kvalitetna poznobaročna plastika iz druge polovice 18. stoletja se po svoji kvalitetni izdelavi dviguje nad povprečje ohranjenih kipov obravnavanega svetnika v vzhodni Sloveniji, ki običajno zaznamujejo prehode čez vodo.

Varstveni režim: Za spominske objekte velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- pojavnost in vedute;
- funkcionalna zasnova notranjščine in pripadajočega zunanjega prostora;
- sestavine in pritikline;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;
- pojavnost in vedute;
- celovitost dediščine v prostoru.

Merilo: 1:2880

EŠD: **19816**

Ime enote: **Jelovice – Jurketova kapelica**

Lokacija: vzhodni del parc. št. 723/7 k.o. Bolfenk

Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami: V celoti nepredelana kapelica iz zadnje četrtine 19. stoletja ima pravokoten tloris s triosminskim sklepom in opečno kritino. Ohranjena je tudi oprema, v notranjščini je plastika Matere božje. Odlikuje jo bogato profilirana zunanjščina z enkrat stopnjevanimi vogalnimi lizenami, ki se pod podstrešnim vencem iztečejo v horizontalen nazobčan friz. Kapelica stoji ob poti severno od domačije Kržina, le da je po opustitvi peš poti in vzpostavitvi asfaltne ta nelogično postavljena z vzhodnim zaključkom na cestno stran. Za njeno ponovno osmislitev bi ob prenovi bila potrebna ureditev okolice z manjšim prostorom za počitek in meditacijo pred vstopom v objekt. Prav tako bi bilo potrebno urediti odvodnjavanje meteornih vod, ki se s ceste stekajo k temeljem objekta. Jurketova kapelica predstavlja eno izmed redkih kapel, ki od časa nastanka niso bile deležne večjih ali manjših gradbenih sprememb, prav tako je ohranjena primarna substanca ometa z originalno profilacijo in stavbno pohištvu, zaradi česar varujemo ne le njeno pojavnost marveč tudi gradivo.

Varstveni režim: Za stavbe velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- oblikovanost zunanjščine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, vključno z reklamnimi panoji, izveski in svetili, ki morajo biti v skladu z oblikovano in vsebinsko zasnovo objektov),
- funkcionalna zasnova notranjščine in pripadajočega zunanjega prostora;
- sestavine in pritikline;
- stavbno pohištvu in notranja oprema;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico,
- pojavnost in vedute;
- celovitost dediščine v prostoru.

Merilo: 1:2880

EŠD:	19817
Ime enote:	Jelovice – Skokova kapelica
Lokacija:	južni del parc. št. 573 k.o. Bolfenk
Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami:	<p>Kapelo pravokotnega tlorisa, ki jo pokriva skodlasta dvokapnica, na glavni fasadi členita dva piramidalno zaključena stolpiča. Zgrajena je bila konec 19. stoletja iz vunduškega peščenjaka, ki kot vidni poudarjen oblikovni element oblikuje podstrešni venec. Okenski odprtini na krajših stranicah kapele sta skladno s historističnim neogotskim slogom šilastoločno zaključeni, kakor tudi vrata na čelni fasadi. Stavbno pohištvo je novo.</p> <p>Kapela, ki stoji na vznožju zadnjega vzpona po kolovozni poti do s pokopališkim zidom obzidane cerkve sv. Bolfenka na Jelovicah, tvori skupaj s cerkvijo slikovito pojavnost sakralnega podeželskega svetišča. Enostavna, a učinkovita arhitektura kapele ni brez umetnostnozgodovinske markantnosti, saj njena specifična oblikovanost pročelja deluje kot preprost ljudski redukt katedralnega westwerka.</p>
Varstveni režim:	<p>Za stavbe velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tlorisna in višinska zasnova (gabariti); - gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova, - oblikovanost zunanjščine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, vključno z reklamnimi panoji, izveski in svetili, ki morajo biti v skladu z oblikovano in vsebinsko zasnovo objektov); - funkcionalna zasnova notranjščine in pripadajočega zunanjega prostora; - sestavine in pritikline; - stavbno pohištvo in notranja oprema; - komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico; - pojavnost in vedute; - celovitost dediščine v prostoru.
Merilo	1:2880
EŠD:	19819
Ime enote:	Jelovice – Znamenje
Lokacija:	jugozahodni del parc. št. 690/1 k.o. Bolfenk
Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami:	<p>Gre za kamnito stopnjevano stebrasto znamenje s kipom na vrhu, ki se kot nadgradnja znamenja s togo, geometrično oblikovano strešico, uveljavi pretežno v 17. stoletju. Čeprav so znamenja pri katerih kiparski delež prevladuje, na splošno baročen pojav, pa se tradicija takih znamenj ohranja še vse 19. stoletje, le da njihova kvaliteta zlagoma pada. Mednje sodi obravnavano znamenje, ki je nastalo na prelomu 19. in 20. stoletja, ko ga je dal iz vunduškega peščenjaka postaviti domačin Geiser proti bolezni živine. Na vrhu stebra vidimo dokaj v kamnit blok ujet kip <i>Kristusa Dobrega pastirja</i>, pri čemer plastiko prostorsko razgiba zgolj levica v kateri drži pastirsko palico in levo koleno, za katerega pod plaščem slutimo, da nakazuje t.i. <i>motiv koraka</i>, ki figuro rahlo oblikuje v S-linijo. Sicer je ikonografsko Kristus Dobri pastir starokrščanski motiv, ki kaže odraslega Kristusa, ko pase ovce, definiran v Janezovem evangeliju (Jn 10,12: <i>Jaz sem dobri pastir. Dobri pastir da življenje za ovce</i>). Simbolično</p>

predstavlja Kristusa kot pastirja in varuha kristjanov, ki jih predstavljajo ovčice. Motiv je prenos antičnega tipa Orfeja, ki z igranjem na liro vpliva na vse okrog sebe. Motiv opredeljuje tudi napis na podstavku kipa, kjer še lahko preberemo zgornjo vrstico (*Jas sen dober pastir in...*), spodnja bi bržkone postala berljiva po restavratorski odstranitvi mahov iz kamna.

Kljub temu da obravnavano znamenje v kiparskem smislu ne seže nad poljudno povprečje, pa je v ikonografskem smislu na slovenskem Štajerskem dokaj redko, saj ga v širši okolici srečamo le še na Planjskem, le da je slednji še iz 17. stoletja.

Varstveni režim: Za spominske objekte velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;
- pojavnost in vedute celovitost dediščine v prostoru.

Merilo: 1:2880

EŠD: 19826

Ime enote: **Planjsko – Znamenje**

Lokacija: parc. št. 371, 381/6 k.o. Sitež

Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami: Gre za kamnito stopnjevano stebrasto znamenje s kipom na vrhu, ki se kot nadgradnja znamenja s togo, geometrično oblikovano strešico, uveljavi pretežno v 17. stoletju. Znamenje na Planjskem sodi glede na zapis letnice na stebri (1687) in na temelju (1680) v zadnjo tretjino 17. stoletja, čeprav v oblikovanju figure ni zaslediti baročne dinamike. Na vrhu stebra namreč vidimo v kamnit blok ujet kip *Kristusa Dobrega pastirja*, ki ga razgiba zgolj v blagoslov dvignjena desnica in poudarjen nagib glave, sicer pa precej testenasto gubanje draperije in neizrazne, tipizirane obrazne poteze. Ikonografsko je Kristus Dobri pastir starokrščanski motiv, ki kaže odraslega Kristusa, ko pase ovce, definiran v Janezovem evangeliju (Jn 10,12: *Jaz sem dober pastir. Dobri pastir da življenje za ovce*). Simbolično predstavlja Kristusa kot pastirja in varuha kristjanov, ki jih predstavljajo ovčice. Motiv opredeljuje tudi napis na podstavku kipa, kjer preberemo »JEZUS DUBERPA STIER«.

Kljub temu da obravnavano znamenje v kiparskem smislu ne seže nad poljudno povprečje, pa je v ikonografskem smislu na slovenskem Štajerskem dokaj redko, saj ga v širši okolici srečamo le še na Jelovicah, le da je slednji še že 19. stoletja. Ob navedenem znamenje pomembno oblikuje lokalno krajino in predstavlja pričo ljudske pobožnosti haloškega človeka iz 17. stoletja.

Varstveni režim: Za spominske objekte velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;
- pojavnost in vedute;
- celovitost dediščine v prostoru.

Merilo: 1:2880

EŠD: **19831**

Ime enote: **Ptujska Gora – Pranger**

Lokacija: osrednji del parc. št. 272/16 k.o. Ptujska gora

Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami: Gre za stebrast sramotilni steber iz ptujskogorskega peščenjaka s piramidasto strešico s kroglo na temenu. Že leta 1447 je cesar Friderik III., tedaj še kralj Friderik IV., Ptujski Gori podelil pravico do letnega sejma, zato se je kraj začel razvijati v trg, ki je imel leta 1578 že pet sejmov letno in celo deželno sodišče. Trške pravice je leta 1512 potrdil tudi cesar Maksimilijan I. Na pestro dogajanje znotraj trga še danes opozarjajo posamezni detajli, od katerih je najbolj zanimiv ravno obravnavani poseben steber, sramotilni steber ali pranger, ki stoji sredi trškega prostora. K stebru so nekdanj privezovali obsojene zločince in druge prestopnike, da bi jih izpostavili javnemu posmehu in bi bili drugim v opomin. Čeprav nosi letnico 1855, je steber po svoji obliki gotovo starejši, najverjetneje iz 17. ali 18. stoletja, čeprav ga na baročni sliki iz leta 1741, ki sicer prikazuje posledice silnega viharja na Ptujski Gori, ne vidimo.

Sramotilni steber ali pranger je na Slovenskem redko ohranjen element srednjeveškega trga ali mesta, namenjen javnemu sramotenju obsojenih prestopnikov. Zaradi navedenega je ptujskogorski pranger eden izmed pomembnih elementov ohranjenega trškega jedra Ptujske Gore.

Varstveni režim: Za spominske objekte velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;
- pojavnost in vedute;
- celovitost dediščine v prostoru.

Merilo: 1:2880

EŠD: **6646**

Ime enote: **Ptujska Gora – Znamenje s kipom Pietà**

Lokacija: južni del parc. št. 275 k.o. Ptujska gora, severni del 55/6 k.o. Stogovci

Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami: Vsebinsko bogatejši tip stebrastih kamnitih znamenj predstavljajo znamenja s kipi. Kiparski delež se z nastopom baroka vedno bolj uveljavlja, reliefi vedno močneje silijo iz danih tektonskih okvirjev, razgibani kipi na vrhu pa začno nadomeščati prej toge, geometrično oblikovane strešice. Sklenemo lahko, da je živahni, razgibani in oblikovno nemirni barok proti koncu 17. stoletja zajel tudi znamenja, eno izmed najlepših tovrstnih pa predstavlja t.i. Giglerjevo znamenje, ki stoji na jugozahodnem robu Ptujske Gore ob cesti iz Stogovcev. Sestavljajo ga spodnji profiliran nastavek ali baza, steber in na vrhu kiparsko izvedena Sočutna oziroma Pietà, to je Mati božja z mrtvim sinom v naročju. Kot povesta napis in letnica, je dal postaviti znamenje Michael Gigler leta 1696. Ali je bil naročnik ptujskogorski tržan in kakšni motivi so ga navedli, da je dal ta kraj posebej zaznamovati, ni znano. Nekoč daljši napis danes,

žal, ni več čitljiv, saj lokalni ptujskogorski peščenjak, iz katerega je izdelano znamenje, težko kljubuje zobu časa na tej izpostavljeni legi. Gotovo pa ne bomo daleč od resnice, če rečemo, da je nastalo iz stiske ali bolečine, primerljive s tisto, ki jo poseblja podoba na vrhu stebra. Vendar iz stebra in njegove pozicije zaznamo še drugo sporočilo. Stoji na točki od koder se odpira eden izmed najlepših pogledov na Ptujsko goro, s čimer je bil ustvarjen poseben prostorski dialog z Marijino cerkvijo, ki tudi naključnega popotnika jasno usmeri naprej proti cerkvi. Znamenje izstopa iz povprečja po svoji kiparski kvaliteti, ob tem pa stoji na točki enega izmed najlepših pogledov na ptujskogorsko baziliko Marije Zavetnice.

Varstveni režim:	Za spominske objekte velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so: <ul style="list-style-type: none">- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;- pojavnost in vedute celovitost dediščine v prostoru.
Merilo:	1:2880
EŠD:	6645
Ime enote:	Stogovci – Znamenje
Lokacija:	parc. št. 341/2 k.o. Stogovci
Utemeljitev razglasitve z varovanimi sestavinami:	<p>Gre za kamnito stebrasto znamenje z geometrično oblikovano piramidalno strešico. Tip znamenja bržkone oblikovno korenini v srednjeveških pokopaliških in drugih svetilnih stebrih, a v obravnavanem primeru nima več odprte hišice ali tabernakeljskega nastavka, marveč je po celotni višini enako širok steber, ki ga na vrhu pokriva piramidalna strešica s križem. Na čelni, proti poti obrnjeni stranici, je v kamen vklesan napis MARTIN/VILIPAV/SIN 1642, ki ni povsem jasen. Najpogostejša razlaga je ta, da gre za slovenski napis, ki govori, da je tukaj pokopan sin nekdanjega lastnika bližnje hiše (danes Stogovci 15) Martin Vilipav, ki naj bi tega leta umrl za kugo. Znamenje bi lahko bilo tudi spomin na živinsko kugo, ki naj bi tega leta pustošila po okolici.</p> <p>Kamnito znamenje iz druge polovice 17. stoletja, sodi po tipu v skupino stebrih znamenj, ki so bila že od 15. stoletja naprej posebej priljubljena. Pomembno je kot dokument časa, ob tem pa pomembno sooblikuje kulturno krajino.</p>
Varstveni režim:	Za spominske objekte velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so: <ul style="list-style-type: none">- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;- pojavnost in vedute celovitost dediščine v prostoru.
Merilo:	1:2880

5. Naselja in njihovi deli

EŠD:	6492
Ime enote:	Ptujska Gora - Vas
Lokacija:	parc. št. 2, 3, 10, 12/1, 12/2, 12/3, 12/4, 13, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24/1, 24/4, 24/6, 24/7, 24/10, 24/11, 24/12, 24/13, 24/15, 24/16, 24/17, 24/18, 24/19, 24/20, 24/21, 25/1, 25/2, 28, 29/1, 29/2, 31/2, 31/3, 31/4, 31/5, 32/1, 32/2, 32/4, 32/5, 34/1, 34/3, 34/4, 34/5, 34/6, 35, 36/1, 36/3, 37, 39/3, 39/4, 39/5, 39/6, 50/3, 50/4, 51/3, 51/5, 157/3, 159/1, 159/2, 190/2, 190/3, 195/2, 272/3, 272/4, 272/5, 272/8, 272/9, 272/10, 272/11, 272/12, 272/13, 272/16, vzhodni del 276/1, k.o. Ptujška gora; parc. št.: 438/5, 445/3, 445/4, 445/5, 445/6, 447/1, 447/2, 448, 450/2, 450/3, 450/4, 452, 453/1, 453/2, 784, južni del parc. št. 1233/6, 1233/7, 1236/1, 1236/2, 1236/3, k.o. Podlože
Utemeljitev razglasitve:	<p>Vas ima značilnosti gručastega naselja in leži na najvišjem vrhu podolžnega slemena Savinsko, nad južnim robom Dravskega polja. Vas se je razvila na ravnici pod cerkvijo, pred katero je velik tržni prostor. Leta 1447 je dobila status trga z lastnim sodstvom in tržnimi pravicami, z letnimi sejmi in tedenskimi tržnimi dnevi, kar je znatno pripomoglo k razvoju vasi. Začasno je bil tukaj tudi sedež deželskega sodišča, o čemer priča sramotilni steber – pranger. Naselje s svojo urbanistično zasnovo odkriva izjemen ambient profanih stavb z romarsko cerkvijo razglašeno za baziliko Marije Zavetnice s plaščem, ki se uvršča med najlepše gotske spomenike v Sloveniji.</p> <p>Vas v celoti predstavlja izjemno prostorsko dominantno, kjer so čitljivi prvotni raster komunikacij, historični fond in značilna slemenska rast naselja. Je primer sožitja kmečkih domačij in sakralne arhitekture najvišje vrednosti.</p>
Opis varstvenega režima:	<p>Za naselje in njihove dele velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:</p> <ul style="list-style-type: none">- trajno varovanje in ohranitev kulturnih, arhitekturnih, likovnih, krajinskih ter zgodovinskih vrednot v celoti, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti;- varovanje zgodovinskega značaja in primarne urbanistične zasnove (parcelacije, komunikacijske mreže, razporeditve odprtih javnih in internih odprtih prostorov naselja...);- varovanje odnosa med posameznimi stavbami ter odnosa med stavbami in odprtim prostorom (lega, gostota objektov, razmerje med pozidanim in nepozidanim prostorom, gradbene linije, značilne funkcionalne celote...);- varovanje podobe naselja ali njegovega dela v prostoru (stavbne mase, tlorisni in višinski gabariti, nakloni in oblike streh, smeri slemen, kritina, razmerja med fasadnimi površinami in stavbnimi odprtini, členitve, detajli, historični materiali, gradiva, strukture, barve...) in prepoznavne lege v krajini (glede na reliefne značilnosti, poti);- varovanje stavbnega tkiva (prevladujoč stavbni tip, fasade in strehe v svoji oblikovni in materialni pojavnosti, namembnost in kapaciteta objektov);- varovanje opreme in uporabe odprtih prostorov ter naselbinskih detajlov (javni spomeniki, znamenja, vodnjaki, ograje, mejni dvoriščni zidovi, tlaki, urbana oprema, izložbe, konzolni izveski, napisi...);

- prepoved nameščanja reklamnih panojev, izveskov, svetlobnih tabel in nalepk, v območje spomenika;
- prepoved nameščanja strojnih ali električnih naprav (zunanje enote klimatskih naprav, električne, plinske omarice...) na izpostavljene fasade;
- prepoved nameščanja fotovoltaičnih elementov v območje spomenika;
- označevalne in usmerjevalne table, ulična in cestna oprema (avtobusna postajališča, ekološki otoki, koši za smeti ipd.) se morajo oblikovati celostno in skladno z oblikovanjem v območju spomenika;
- varovanje zgodovinskih in naravnih meja rasti naselja, robov naselja ali njegovega dela;
- varovanje odnosov med naseljem ali med njegovim delom in okolico (vedute na naselje in pogledi iz njega);
- varovanje prostorsko pomembnejših naravnih prvin znotraj naselja in njegovega dela (javne in interne zelene površine, drevesa...);
- prepoved uporabe prostora in objektov za namene, ki niso v skladu s spomeniško in estetsko pojavnostjo ter z znanstveno, kulturno in pedagoško vsebino spomenika;
- prepoved postavljanja objektov trajnega in začasnega značaja znotraj varovanega območja spomenika, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam.

Merilo: 1 : 2880

EŠD: **1338**

Ime enote: **Majšperk – Vaško jedro**

Lokacija: parc. št. 3/1, 3/2, 3/3, 4, 6/3, 6/4, 6/5, 6/7, južni del 697/9, *14/1, *14/2, *19, 22/4, 22/5, 22/6, 81/33, 81/49, 81/59, vzhodni del 697/17, zahodni del 700/6, k.o. Lešje

Utemeljitev razglasitve: Vas tipološko zasnovana kot gručasto naselje, ki leži nad levim bregom Dravinje, se v starih listinah omenja že leta 1261 skupaj z gradom Majšperk in cerkvijo sv. Miklavža. Majšperk je v srednjem veku predstavljal pomembno gospodarsko in strateško točko, saj je bil sestavni del obrambnega pasu proti ogrskim kraljem. Staro vaško jedro se je razvilo ob glavni vpadnici, ki se strmo vzpenja po gozdnatem pobočju v smeri proti Ptujski Gori. Nekdanje furmansko naselje ob vznožju Dravinjskih goric je ohranilo prvotno parcelacijo in niz stavbnega fonda iz 18. stoletja. Korenite spremembe je naselje doživelo z začetki industrializacije v začetku 20. stoletja, povezanih z industrijo v naselju Breg, ki je znatno zaznamovalo razvoj Majšperka in narekovalo njegovo širitev v južnem in jugo-vzhodnem delu.

Staro vaško jedro predstavlja prostorsko dominantno, kjer je mogoče slediti rastru pozidave z ohranjenim historičnim stavbnim fondom in kot tako izpričuje historiat nastanka in razvoja naselja. Navkljub procesom urbanizacije je osrednji vaški prostor ohranil svojo ambientalno celovitost.

Opis varstvenega režima: Za naselje in njihove dele velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- trajno varovanje in ohranitev kulturnih, arhitekturnih, likovnih, krajinskih, arheoloških ter zgodovinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti;
- varovanje zgodovinskega značaja in primarne urbanistične zasnove (parcelacije, komunikacijske mreže, razporeditve odprtih javnih in

- internih odprtih prostorov naselja...);
- varovanje odnosa med posameznimi stavbami ter odnosa med stavbami in odprtim prostorom (lega, gostota objektov, razmerje med pozidanim in nepozidanim prostorom, gradbene linije, značilne funkcionalne celote...);
 - varovanje podobe naselja ali njegovega dela v prostoru (stavbne mase, tlorsni in višinski gabariti, nakloni in oblike streh, smeri slemen, kritina, razmerja med fasadnimi površinami in stavbnimi odprtini, členitve, detajli, historični materiali, gradiva, strukture, barve...) in prepoznavne lege v krajini (glede na reliefne značilnosti, poti);
 - varovanje stavbnega tkiva (prevladujoč stavbni tip, fasade in strehe v svoji oblikovni in materialni pojavnosti, namembnost in kapaciteta objektov);
 - varovanje opreme in uporabe odprtih prostorov ter naselbinskih detajlov (javni spomeniki, znamenja, vodnjaki, ograje, mejni dvoriščni zidovi, tlaki, urbana oprema, izložbe, konzolni izveski, napisi...);
 - prepoved nameščanja reklamnih panojev, izveskov, svetlobnih tabel in nalepk v območje spomenika;
 - prepoved nameščanja strojnih ali električnih naprav (zunanje enote klimatskih naprav, električne, plinske omarice...) na izpostavljene fasade;
 - prepoved nameščanja fotovoltaičnih elementov v območje spomenika;
 - označevalne in usmerjevalne table, ulična in cestna oprema (avtobusna postajališča, ekološki otoki, koši za smeti ipd.) se morajo oblikovati celostno in skladno z oblikovanjem v območju spomenika;
 - varovanje zgodovinskih in naravnih meja rasti naselja, robov naselja ali njegovega dela;
 - varovanje odnosov med naseljem ali med njegovim delom in okolico (vedute na naselje in pogledi iz njega);
 - varovanje prostorsko pomembnejših naravnih prvin znotraj naselja in njegovega dela (javne in interne zelene površine, drevesa...);
 - prepoved uporabe prostora in objektov za namene, ki niso v skladu s spomeniško in estetsko pojavnostjo ter z znanstveno, kulturno in pedagoško vsebino spomenika;
 - prepoved postavljanja objektov trajnega in začasnega značaja znotraj varovanega območja spomenika, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam;
 - prepoved uničevanja, poškodovanja, odhašanja predmetov ter trgovanja s predmeti, ki so ovrednoteni kot del spomenika.

Merilo: 1 : 2880

6. člen

Lastnik, posestnik in upravljavec spomenika morajo v sorazmerju s svojimi zmožnostmi javnosti omogočiti dostopnost spomenika in njegovo predstavljanje. Javni dostop ne sme ogrozati spomenika in posameznih spomeniških vrednot, zlasti ne njegove osnovne namembnosti.

7. člen

Za vsako spremembo funkcije spomenika ali njegovega dela in za vsak poseg v spomenik, njegove dele ali zemljišče in vplivno območje, so potrebni predhodni kulturnovarstveni pogoji in na njihovi podlagi kulturnovarstveno soglasje pristojnega Zavoda za varstvo kulturne dediščine.

8. člen

Nadzor nad izvajanjem odloka opravlja inšpektorat, pristojen za področje kulturne dediščine.

10. člen

Pristojno sodišče po uradni dolžnosti zaznamuje v zemljiški knjigi status kulturnega spomenika na nepremičninah, navedenih v prvem odstavku 5. člena tega odloka.

11. člen

S tem odlokom preneha veljati Odlok o razglasitvi nepremičnin kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine Ptuj (Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št. 35/89), za območje Občine Majšperk.

12. člen

Ta odlok začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem glasilu slovenskih občin.

Številka: 622-1/2015-
Majšperk, dne

dr. Darinka Fakin
županja